

Titelblad

Titel: Varför är det så svårt för finnar att uttrycka bestämdhet i svenskan?

Författare: Eeva-Liisa Järvinen, Projektet På väg mot kommunikativ kompetens: tillägnandet av svenskans struktur/ Åbo Universitet

Artikeln har tidigare publicerats i Garant, M, Helin, I & Yli-Jokipiï, H (red.): *Kieli ja Globalisaatio/Language and Globalization. AFinLas Årsbok 2008*. Jyväskylä: Suomen Soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja nro 66. S: 183–199.

Artikeln handlar om min blivande doktorsavhandling som behandlar species och artikelbruk hos finska svenskinlärare i årskurserna 7-9 i finska grundskolan. Undersökningen är longitudinell och materialet består av uppsatser, inspelningar och två grammatiktest per informant. I denna artikel behandlar jag skillnaderna mellan finskan och svenskan när det gäller species och belyser de språkliga skillnaderna med hjälp av autentiska exempel materialet och strävar efter att förklara varför det är svårt för finnar att uttrycka species i svenskan.

Ämnesord: Substantivfras, svenska som andraspråk, species, artikelbruk

Inlämnad till Publikationsarkivet den 11 januari 2011

Varför är det så svårt för finnar att uttrycka bestämdhet i svenskan?

Eeva-Liisa Järvinen

Svenska Litteratursällskapet i Finland

This article deals with my PhD study on the acquisition of the definiteness and the use of articles in Swedish noun phrases. My informants are 130 pupils in the Finnish comprehensive school and my corpus consists of seven compositions, three taped oral exercises and two grammar tests per every pupil. My study is longitudinal: I started to collect the material when the pupils were in the 7th grade (at the age of 13), and I will continue it till they finish the comprehensive school after the 9th grade (at the age of 15).

Finnish differs from Swedish to a great extent. Therefore, it is said that Finns have great difficulties when acquiring the Swedish way of expressing definiteness and using the articles. In this article, I discuss the differences between Finnish and Swedish grammar and illustrate the linguistic differences and difficulties with authentic examples from my material.

Keywords: noun phrase, definiteness, Swedish, learner language

1 INLEDNING

Trots att svenskan undervisats som främmande språk i Finland i flera decennier vet vi fortfarande relativt lite om finnarnas svenskinläring. Forskningen om svenskinläringen i Finland har i hög grad koncentrerat sig på att kartlägga abiturienternas språkfärdigheter. Grundskoleleverna har vanligen undersökts ur motivationens synvinkel och dessutom har man genomfört omfattande kartläggningar av kunskapsnivån i svenskan bland niondeklassare (t.ex. Kärkkäinen 1993, Karppinen & Sarkkinen 1995, Tuokko 2002). Dessa kartläggningar (i synnerhet Tuokko 2002) ger en något dyster bild av den allmänna och för alla finskspråkiga ungdomar gemensamma svenskundervisningen: grundskolelevernas kunskaper i svenska har under de senaste årtiondena blivit allt svagare. Tuokko konstaterar att grundskolelevernas kunskapsnivå har sjunkit drastiskt efter det att antalet årsveckotimmar sjönk från tre till två timmar (Tuokko 2002: 130–132).

I Finland har det inte tidigare gjorts någon longitudinell undersökning där man har följt med hur en grammatisk konstruktion utvecklas i grundskolelevernas inlärarsvenska. Jag undersöker i min doktorsavhandling hur finskspråkiga grundskolelever använder svenskans species, dvs. böjningskategorin som innefattar obestämd och bestämd form och artiklar, och hur deras språkbruk utvecklas i detta avseende under årskurserna 7-9. Min undersökning är en del av ett större forskningsprojekt som finansieras av Svenska Litteratursällskapet i Finland. Som informanter har jag sammanlagt 130 finskspråkiga grundskolelever som börjat lära sig svenska i årskurs 7, dvs. i 13 års ålder från fyra grundskolor i två städer. Materialet i doktorsavhandlingen består av uppsatser som eleverna skrivit en gång per termin fr.o.m. vårterminen i årskurs 7 (två uppsatser per termin i årskurs 9), av muntliga uppgifter som spelats in en gång per årskurs samt av grammatiktester (flervalsuppgifter och lucktester) som eleverna gjort under höstterminen i årskurs 8 och 9.

Syftet med denna artikel är att ge exempel på problem som informanterna i min undersökning har med svenskans speciesböjning och artikelbruk. Jag diskuterar problematiska konstruktioner och kontexter i ljuset av en del av det uppsatsmaterial jag samlat in på höstterminen i årskurs 9. Några resultat från den longitudinella analysen kommer jag ännu inte att ge.

Speciesfel påverkar ofta satsens begriplighet: mottagaren måste ju avgöra utgående från speciesformen, om han/hon förväntas kunna unikt identifiera referenten. Detta är synnerligen viktigt i fråga om skrivet språk, då det inte är möjligt att fråga vilken referent sändaren har menat.

2 BESTÄMDHET I SVENSKAN

2.1. Tidigare forskning

Analys av svenskans speciesböjning och artikelbruk hos finskspråkiga informanter har ingått i flera välkända undersökningar om finnarnas svenskinlärning. Antti J. Pitkänen konstaterade i början av 1980-talet att upp till 36 % av de fel hans informanter (dåvarande högstadiel elever och gymnasister) gjort berörde species och artikelbruk (Pitkänen 1982: 277–279). Heikki Meriläinen (1984) däremot undersökte abiturientuppsatser och konstaterade att nästan vart tredje fel som förekom i nominalfraser gällde species och artikelbruk, vilket enligt honom tydde på att enkla grammatikregler som läroböcker erbjöd inte räckte till när det gällde att handleda elever till ett normenligt språkbruk (Meriläinen 1984: 71). Även Karppinens och Sarkkinens undersökning innehöll en kortfattad felanalys, som visade att species och artikelbruk var de svåraste morfologiska kategorierna för grundskolelever, oberoende av om de läste A- eller B-svenska (Karppinen & Sarkkinen 1995: 48–49, 62–63).

2.2. Bestämdhetsangivning i svenskan

Att avgöra om en nominalfras har definit eller indefinit betydelse, dvs. om mottagaren unikt kan identifiera referenten eller ej, är bara det första – och i svenskans fall det lättaste – steget. Även om själva substantiv- och adjektivböjningen är relativt enkel i svenskan, är svenskans sätt att ange species mycket invecklat: förutom substantivformen måste inläraren ta hänsyn till i vilken form eventuella adjektivattribut och artiklar skall stå. Om nominalfrasen innehåller pronomina attribut, måste inläraren minnas hur dessa påverkar substantivets och adjektivets form (se tabellen nedan). Bl.a. Elsie Wijk-Andersson (1994) har konstaterat, att det är svårt för alla inlärare att ange species i svenskan – oberoende av modersmålet (Wijk-Andersson 1994: 380).

Var och en som undervisat finnar i svenska vet av praktisk erfarenhet hur besvärligt det är att förklara speciesböjning och artikelbruk för inlärare i nybörjarstadiet: species är ju inte en morfologisk kategori i finskan, utan speciesbetydelsen framgår vanligen av kontexten. Dessutom använder finskan i vissa fall lexikala hjälpmedel, dvs. pronomenen *eräs* ('en'), *muuan* ('en viss'), *joku* ('någon'), *se* ('den') ja *tämä* ('denna, den här'). Ytterligare finns det fall där

partitiven (kasus som i finskan anger del-helhet – relationen) anger obestämdhet och nominativen (grundformen) bestämdhet. (Sundman 1995: 350, 354; se också Hakulinen et al. 2004: 1356–1357.) Eftersom finskan saknar en obligatorisk, enhetlig speciesmarkering, kan de finskspråkiga svenskinlärarna ha svårigheter med att förknippa betydelskillnaderna med artikel- och ordformer. Den typologiska distansen mellan finskan och svenskan tvingar inläraren att fästa mycket tid och uppmärksamhet vid att förstå hur det nya språket egentligen fungerar (Ringbom 2007: 187). För finnar som lär sig germanska språk är det därför i början av inläringen svårt att avgöra om en nominalfras har en definit eller indefinit referent, och vissa kontexter, bl.a. abstrakta substantiv, bereder svårigheter t.o.m. för mycket avancerade inlärare.

I tabellen nedan har jag listat några av de vanligaste faktorer som man måste ta hänsyn till när man bildar en svensk nominalfras:

Tabell 1: Saker som man måste ta hänsyn till när man bildar en nominalfras i svenskan

Exempel	Förklaring
<i>Det finns en ny bok på bordet.</i>	En ny referent som mottagaren inte kan unikt identifiera anges i svenskan med obestämd form och obestämd artikel.
<i>Boken finns på bordet.</i>	Om referenten är unikt identifierbar för mottagaren använder man bestämd form.
<i>Den nya boken finns på bordet.</i>	Om en bestämd nominalfras innehåller adjektivattribut, står även det i bestämd form. Dessutom måste man tillägga en bestämd artikel.
<i>Han är lärare.</i>	Yrkesbeteckningar i predikativ ställning är artikellösa.
<i>Han är en ny lärare.</i>	Obestämd artikel används dock om yrkesbeteckningen innehåller ett adjektivattribut.
<i>Han är en lärare som vet allt.</i>	Obestämd artikel används likaså om yrkesbeteckningen innehåller en relativ bisats.
<i>Jag gillar god mat.</i>	Oräknebara substantiv saknar obestämd artikel t.o.m. i samband med adjektivattribut.
<i>svenska flaggan</i>	Lexikaliserade nominalfraser som kan uppfattas som egennamn är vanligen artikellösa.
<i>Mattis/hans nya bok</i>	I samband med genitivattribut är adjektivattribut i bestämd och substantiv i obestämd form.
<i>den här nya boken = denna nya bok</i>	Fraserna är synonyma, men olika pronominella attribut kräver olika former av substantiv.
<i>samma gamla bok</i>	Efter det pronominella attributet <i>samma</i> står adjektiv i bestämd och substantiv i obestämd form.
<i>varje gammal bok</i>	Efter det pronominella attributet <i>varje</i> står både adjektiv och substantiv i obestämd form.

(SAG 1: 229; SAG 2: 96–112, 219–220, 301–314, 406–412.)

De svenska nominalfraser som innehåller ett adjektivattribut anses vara synnerligen besvärliga för inlärare, eftersom man då är tvungen att tänka på artikelns, adjektivattributets och substantivets form, vilket belastar arbetsminnet. Den s.k. dubbla bestämdheten (bestämda nominalfraser med adjektivattribut, se exemplet *den nya boken* ovan), dvs. både bestämd artikel och bestämd form anses vara ännu svårare att bilda än obestämda nominalfraser (exemplet *en ny bok* ovan). I själva verket skulle tredubbel bestämdhet vara en

ännu mer träffande benämning för konstruktionen, eftersom alla tre elementen i den (den bestämda artikeln, adjektivattributet och substantivet) anger bestämdhet (Philipsson 2004: 126–127). Konstruktionen kan alltså uppfattas antingen som mycket logisk eller som mycket redundant. Monica Axelsson (1994) konstaterade i sin doktorsavhandling att den dubbla bestämdheten automatiseras långsammare än andra nominalfrastyper och att t.o.m. avancerade inlärare gör gott om misstag i fråga om den. Axelsson var överhuvudtaget inte säker på huruvida konstruktionen alls kan automatiseras i formell inläring. Tillägnandet av konstruktionen tycks kräva mycket informell input. (Axelsson 1994: 99.)

Enligt Sinikka Lahtinen (1993) är det i teorin möjligt att bilda en nominalfras med adjektivattribut på 90 olika sätt – Lahtinens eget gymnasistmaterial innehöll 35 olika förslag. Emellertid är bara fyra kombinationer (*en gul bil*, *den gula bilen*, *gula bilar*, *de gula bilarna*) helt korrekta, två (*gul bil*, *gula bilen*) är möjliga i en viss kontext och två (*den gula bil som...* och *de gula bilar som...*) i determinativ användning. Inlärarens modersmål tycks inverka på antalet förslag; inlärare med ett modersmål där species inte är en morfologisk kategori producerar en större variation än de vars modersmål anger species morfologiskt. (Lahtinen 1993: 181–182, 184, se också Latomaa 1992: 307.)

Även den invecklade relationen mellan form och betydelse bereder svårigheter för inlärare: i svenskan uttrycks *semantisk* definithet ofta med obestämmd form. Detta är fallet t.ex. i samband med genitiv- och possessiva attribut, t.ex. *Mattis bok* och flera pronominella attribut, t.ex. *denna bok*, *samma bok*. Svenskans sätt att ange species är med andra ord inte helt systematiskt, eftersom även attribut kan ange species.

3 EXEMPEL FRÅN ELEVUPPSATSER

Eftersom det första främmande språket mina informanter lärt sig är engelska kan man utgå från att species är bekant för dem som begrepp. Att kunna engelska kan hjälpa en att känna igen de situationer då man behöver t.ex. bestämd form, men engelskans och svenskans nominalfraser skiljer så kraftigt från varandra att engelskan inte är till hjälp för en svenskinlärare som skall bilda en svensk nominalfras. I engelskan anges species enbart med hjälp av artikeln: *a day*, *the day*. Adjektiv är alltid oböjliga och (de räknbara) substantiven böjs endast i numerus (se t.ex. Greenbaum & Quirk 1990: 85–86, 91).

I det följande presenterar jag preliminära resultat från en del av det uppsatsmaterial (sammanlagt 47 uppsatser) jag samlat in från niondeklassare i oktober 2007. Rubriken i uppsatserna var ”Mitt favoritband” eller ”Min favoritsångare”. Jag har excerperat alla nominalfraser som avviker från normen (sammanlagt 76 fraser) i fråga om speciesböjningen eller artikelbruket. Efter detta har jag indelat avvikelserna i två kategorier, dvs. i avvikelser som berör valet av rätt speciesform och i avvikelser som berör bildandet av nominalfraser, och räknat de procentuella andelarna av dessa två felkategorier. Endast 20 (26,3 %) av de 76 avvikelserna i materialet gäller valet av speciesform, medan 56 (73,7%) avvikelser berör hur man bildar en nominalfras (dvs. artikelbruket, valet av formen på substantiv och adjektiv i olika kontexter). Materialet visar alltså samma mönster som uppmärksammas i flera tidigare undersökningar: det är betydligt svårare för inlärare att konstruera en nominalfras rätt än att välja rätt speciesform på substantivet.

3.1. Att välja den rätta formen

De problemfall jag behandlar i detta avsnitt illustrerar det första valet inlärare ställs inför: skall man använda obestämd eller bestämd form? Det går att urskilja två tydliga tendenser i materialet: många informanter saknar ännu i årskurs 9 uppfattning om betydelseskillnaden mellan obestämd och bestämd form och de överanvänder bestämd form på bekostnad av obestämd form. I exemplen nedan har jag understrukt de ur speciesvalets synvinkel problematiska substantiven och skrivit de normenliga formerna inom parentes.

1. Jag tycker om alla slags musik men jag ofta lyssnar rock- pop- och jazz-musiken (jazzmusik). Jag också tycker om lung musiken (musik). Jag lyssnar lunga låtar på kvällerna. Efter det mår jag ofta bra. Jag har ingen favorit band men till exempel the Strokes, The Ark och Norah Jones är goda. Jag lyssnar ofta texten, instrumenter (instrumenterna) och melodi (melodin) i musik (musiken). Och en bra röst är också viktig!

Jag har alltid lyssna på musiken (musik) mycket därför att ja älskar den! Jag alltid lyssnar på musiken (musik) när är jag i mitt rum men jag ofta lyssna på musiken (musik) i bilen också. Jag tycker inte om tystnad!

Jag har spelat en klassisk musik för åtta årer men jag lyssnar inte på klassisk musik i hem.

I sommaren är det roligt att lyssna på schlager-musiken (schlagermusik) eftersom efter den blir jag ofta glad!

Det är roligt att lyssna på musiken (musik) ensam men jag också tycker att lyssna det med mina kompisar! Jag kan inte leva utan musiken (musik).

Informanten som skrivit uppsatsen i exempel 1 överanvänder starkt den bestämda formen. Hon behandlar musiken på en mycket allmän nivå i hela uppsatsen och använder dessutom sammanlagt sju gånger uttrycket *lyssna på musik*, där musiken snarast uppfattas som en representant för en viss referenttyp och inte som hänvisning till en viss referent. Det är fråga om s.k. svagt referentiell betydelse, som i svenskan anges med naken form, dvs. obestämd form utan artikel (se också SAG 1: 229). Överanvändningen av den bestämda formen kan bero på läromedlen och språket informanten hört på lektionerna: ordet *musik* kan oftast ha förekommit i bestämd form och informanten kan ha lärt sig det som oanalyzerad enhet. Det är ännu för tidigt att ta ställning till huruvida överanvändningen av bestämd form gäller alla substantiv eller bara några av dem, men jag kommer att återkomma till frågan senare.

Samma informant har å andra sidan svårigheter med att ange indirekt deiktisk bestämdhet, dvs. situationen där en referent är unikt identifierbar (och därmed anges med bestämd form) tack vare dess entydiga relation till en annan unikt identifierbar referent: *Jag lyssnar ofta texten, instrumenter och melodi i musik. Musik* hänvisar till den musik informanten lyssnar på, varför ordet skall stå i bestämd form. Instrumenten och melodin däremot står i entydig relation till musiken, varför även de är definitiva och borde hänvisas till med bestämd form (Se SAG 3: 160–161).

Även många andra informanter överanvänder den bestämda formen i sina uppsatser, d.v.s. även då referenten inte är bekant eller unikt identifierbar för mottagaren. Detta beror troligen på svårigheten att göra skillnad mellan definit och indefinit betydelse:

2. Jag tycker om BFMV därför att sångaren har mycket bra rösten.
(en mycket bra röst)
3. I BFMV det är fem personerna. (fem personer)
4. Hon har mjuk rösten. (en mjuk röst)

En informant (exempel 5 och 6) använder i sin uppsats endast naken form, dvs. substantivets obestämda form utan artikel. Detta tyder på att hon inte ännu är på det klara med vad artiklarna och speciesböjningen står för i svenskan:

5. Jag vet inte vad heter sjunger. (sångaren)
6. Sjunger är blond man. (Sångaren är en blond man)

3.2. Att bilda en nominalfras

Mer komplexa nominalfraser ger upphov till flera olika slags problem. Tre problemtyper är dock lätta att urskilja.

Den vanligaste avvikelser (sammanlagt 11 belägg, dvs. ca 20 % av alla fel som gäller bildandet av nominalfraser) från normen här är bortfall av den obestämda artikeln:

1. Jag sått dom första på Ruisrock i Åbo. Det va bra konsert. (en bra konsert)
2. Hon har bra röst. (en bra röst)
3. PussycatDolls har egen band som spelar... (ett eget band)

Bortfall av obestämd artikel förekommer ofta i samband med klassificerande predikativ med adjektivattribut. Detta är ingen överraskning, eftersom de klassificerande predikativen ju brukar vara artikellösa (se tabellen ovan), och de fall som kräver obestämd artikel är undantag. Det är sannolikt att det är fråga om en övergeneralisering av den grundläggande grammatikregeln.

4. Michael är hårig trummist. (en hårig trummis)
5. Sjunger är blond man. (Sångaren är en blond man)
6. Justin Timberlake är bra sångare. (en bra sångare)

Ett problem berör substantivets och adjektivets form i samband med possessivattribut. Problemet ligger troligen i den komplexa relationen mellan form och betydelse som är typisk för svenska nominalfraser: tack vare possessivattributet har frasen definit *betydelse*, och svenskinlärare motiverar ofta sin vilja att använda bestämd form i samband med genitiv- och possessiva attribut genom att påpeka att det är fråga om ”en viss referent”. I svenskan står substantivet dock i obestämd form när det föregås av genitiv- eller possessivattribut.

7. min favorit låten (min favoritlåt)
8. mina föräldrarna (mina föräldrar)
9. dems ordet (dess text)
10. deras bäst låten (deras bästa låt)
11. Taking Back Sundays ny albumen (Taking Back Sundays nya album)

Informanterna som skrivit exemplen 10 och 11 använder också en adjektivform som avviker från normen. Adjektivets bestämda form lärs faktiskt ut först i slutet av årskurs 9. Av denna orsak kan det t.o.m. hända att alla informanter inte hinner lära sig konstruktionen under grundskoletiden.

Även den för svenskan typiska dubbla bestämdheten konstateras vara svår för inlärare i praktiskt taget varje undersökning som handlar om svenska nominalfraser från andraspråksperspektiv. Avvikelserna från normen i exempel som 12 och 13 beror dock på den sedvanliga undervisningsordningen i läromedlen. Det är sannolikt att informanterna sett konstruktionen med adjektivattribut i sitt läromedel, men eftersom den inte tagits upp i undervisningen har de inte lyckats tillägna sig den p.g.a. dess komplexitet.

12. Jag tycker om dem, eftersom den är bestä band. (det bästa bandet)

13. De är bäst sång. (den bästa sången)

Materialet innehåller också fall där informanten använder en redundant konstruktion av formen ”bestämd artikel + substantivets bestämda form” i stället för ett substantiv i bestämd form. Konstruktionen har troligen uppstått som kontamination av svenskans och engelskans system, eftersom bestämd artikel är en obligatorisk del av definitiva nominalfraser i engelskan.

14. Jag började lyssna på Wintersun för två år sedan. Musik det bandet spelade är heavy metal. (bandet)

En informant (exempel 15) använder i sin uppsats konstruktionen ”bestämd artikel + substantivets obestämda form” i stället för substantivets bestämda form.

15. Den sjunger är Mikael Åkerfeldt. (Sångaren heter M.Å)

En möjlig orsak till detta är engelsk påverkan (se ovan), men även det finska talspråket använder ofta pronomenet *se* (*den*) på ett artikelliknande sätt.

4 TILL SLUT

Materialet jag presenterat i denna artikel illustrerar hurdana problem finskspråkiga svenskinlärare i årskurs 9 har med species och artikelbruk i svenskan. De stora strukturella skillnaderna mellan finskan och svenskan kan vara en orsak till problemen, men man måste också minnas att även svenskinlärare med en annan språklig bakgrund delvis har likadana svårigheter: svenska nominalfraser är komplexa jämfört med motsvarande konstruktioner i t.ex. engelskan.

Materialet är naturligtvis alltför litet för att man skall kunna dra allmänna slutsatser på grund av det, men det stöder ändå den tidigare uppfattningen att det är svårare att konstruera en mer komplex nominalfras rätt i svenskan än att välja en korrekt speciesform hos ett substantiv.

Litteratur

- Axelsson, M. 1994: *Noun phrase development in Swedish as a second language. A study of adult learners acquiring definiteness and the semantics and morphology of adjectives*. Stockholm: Stockholm University Centre for Research and Bilingualism.
- Greenbaum, S. & Quirk, R. 1990: *A student's grammar of the English Language*. Harlow: Longman.
- Hakulinen, A. m.fl. 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsingfors: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Karppinen, M. & Sarkkinen, R. 1995: *Ruotsin kielen oppimistuloksia peruskoulun 9. luokan valtakunnallisessa kokeessa*. Moniste 23/1995. Utbildningsstyrelsen.
- Kärkkäinen, K. 1993: Ruotsiko ongelma? Kuinka hyvin peruskoululaiset hallitsevat ruotsinkielen tuntemusta ja miten he asennoituvat ruotsin kielen opiskeluun? I: P. Linnakylä & Saari H. (red.): *Oppiiko oppilas peruskoulussa? Peruskoulun arviointi 90 – tutkimuksen tuloksia*. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, Jyväskylä. S. 121–139.
- Lahtinen, S. 1993: Om nominalfrasens struktur i finska gymnasisters inläraarsvenska och deras behärskning av typerna ”den gula bilen” och ”en gul bil”. I: Golden, A. och A. Hvenekilde (utg.): *Rapport fra det andre forskersymposiet om Nordens språk som andraspråk*. Universitetet i Oslo: Avdelning for norsk som andrespråk. Institutt for lingvistiske fag. S. 181-190.
- Latomaa, S. 1992: Om transfers roll vid inläringen av svenskans bestämdhet. I: Axelsson, M. och Viberg, Å (utg.) *Nordens språk som andraspråk*, Stockholm. S. 304-317.
- Meriläinen, H. 1984: Beskrivning av språket i ett urval abiturientuppsatser från år 1980. Del 2 - felanalys. I: *Interlingua-studier II*. Red. Pitkänen, A.J. Skrifter utgivna av Institutionen för filologi II vid Tammerfors universitet, Nordisk filologi. Nr 10. Tammerfors 1984. S. 1-92.
- Phillipsson, A. 2004: Svenskans morfologi och syntax i ett andraspråksperspektiv. I: Hyltenstam & Lindberg (red.). 2004: *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. S. 117-151.
- Pitkänen, A.J. 1982: Om feltyper hos finstalande elever med svenska som andra/främmande språk. I: Saari, M. & Tandefelt, M. (utg.): *Svenskans beskrivning 13*. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk och litteratur vid Helsingfors universitet. S. 277-290.
- Ringbom, H. 2007: Actual, perceived and assumed cross-linguistic similarities in foreign language learning. I: Salo, O-P, Nikula, T. och Kalaja, P. (red.): *Kieli oppimisessa/Language in Learning. AFinLas årsbok 2007. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja nro 65*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. S. 183–196.

SAG 1 = Svenska Akademi's Grammatik. Del 1. 1999: Teleman, U m.fl. Stockholm: Nordstedts Ordbok.

SAG 2 = Svenska Akademi's Grammatik. Del 2. 1999: Teleman, U m.fl. Stockholm: Nordstedts Ordbok.

SAG 3 = Svenska Akademi's Grammatik. Del 3. 1999: Teleman, U m.fl. Stockholm: Nordstedts Ordbok.

Sundman, M. 1994a: Species i jämförande perspektiv: svenska och finska. I: Holmberg, A. & Larsson, K. (utg.): *Svenskans beskrivning 20*. Lund: Lund University Press.

Tuokko, E. 2002: *Perusopetuksen päättövaiheen ruotsin kielen oppimistulosten kansallinen arviointi 2001*. Oppimistulosten arviointi 3/2002. Utbildningsstyrelsen.

Wijk-Andersson, E. 1994: Bestämthetsmarkering och bestämdhetsgivning. I: Holmberg, A. & Larsson, K. (utg.): *Svenskans beskrivning 20*. Lund: Lund University Press. S. 380-387.